

ผลของการใช้กลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความสามารถในการดูแลตนเอง
ของผู้ป่วยจิตเวช

นางสาวโปรยทิพย์ กสิพันธ์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-319-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**EFFECTS OF USING SELF - HELP GROUP ON SELF-CARE
ABILITY OF PSYCHIATRIC PATIENTS**

MISS. PROYTIP KASIPUN

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Education

Program in Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

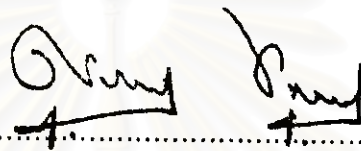
Academic Year 1998

.ISBN 974-332-319-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้กลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความสามารถในการดูแลตนเอง
ของผู้ป่วยจิตเวช
โดย นางสาวโปรยทิพย์ กสิพันธ์
สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลีอนุญธวัชชัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

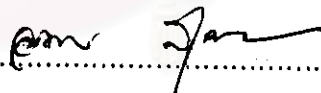
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลีอนุญธวัชชัย)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ตีระก ศรีสุโข)

โปรบทิพย์ กติพันธ์ : ผลของการใช้กลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความสามารถในการดูแลตนเอง
ของผู้ป่วยจิตเวช (EFFECTS OF USING SELF - HELP GROUP ON SELF-CARE ABILITY
OF PSYCHIATRIC PATIENTS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. อรพรรณ ลือบุญรัชช์, 134 หน้า.
ISBN 974-332-319-8

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการดูแลตนเองของ
ผู้ป่วยจิตเวชก่อนและหลังการเข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเอง และเปรียบเทียบความสามารถในการดูแลตนเอง
ของผู้ป่วยจิตเวชระหว่างกลุ่มที่ได้รับการเข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเองกับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ
กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยจิตเวชของโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จำนวน 36 คน จัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่ม
ควบคุม โดยการจับคู่ตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา จำนวน 18 คู่ เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง และแบบประเมินความสามารถในการดูแล
ตนเองของผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบประเมินความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวช
ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือแล้ว ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง เท่ากับ 0.95
วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวชกลุ่มทดลองภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อน
การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวชหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่า
กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... คณะพยาบาลศาสตร์.....
สาขาวิชา ..... การพยาบาลจิตเวช.....
ปีการศึกษา ..... 2541.....

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

4077576036 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORD: SELF-HELP GROUP / SELF - CARE ABILITY / PSYCHIATRIC PATIENTS

PROYTIP KASIPUN : EFFECTS OF USING SELF - HELP GROUP ON SELF-CARE ABILITY OF PSYCHIATRIC PATIENTS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. ORAPHUN LUÉBOONTHAVATCHAI, Ph.D., 134 pp. ISBN 974-332-319-8

The purposes of this quasi - experimental research were to study self-care ability of psychiatric patients before and after using self-help group and to compare self-care ability of psychiatric patients between psychiatric patients who received the self-help group and received traditional nursing care. Research samples consisted of 36 members of Prasrimahapo Hospital. These samples were divided into the experimental group and control group by matched pairs identified by sex, age, marital status and level of education. Research instruments were the self-help group program and self-care ability test, developed by researcher. The self-care ability test was tested for validity and reliability. Its reliability was 0.95. Statistical techniques used in data analysis were mean, standard deviation and t-test.

Major finding were as followed.

1. Self-care ability of psychiatric patients in the experimental group after the experiment were statistically significant higher than before the experiment at the .05 level.
2. Self-care ability of psychiatric patients in the experimental group after the experiment were statistically significant higher than psychiatric patients in the control group at the .05 level.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์

สาขาวิชา..... การพยาบาลศึกษา

ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และที่สำคัญคือกำลังใจที่อบอุ่น ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สำเร็จสมบูรณ์ หากปราศจาก รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รองศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุโข กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำ เป็นอย่างดี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ที่ได้อนุญาตให้ทำการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าตึกผู้ป่วย บุคลากรในโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ทุกท่าน ผู้ช่วยวิจัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือ และให้กำลังใจเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งสำหรับผู้ที่ผลักดันให้เกิดความอดทน และมีกำลังใจเพื่อให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คือ บิดา มารดา พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ และทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่อาจารย์ ประเสริฐศิลป์ กสิพันธ์ อาจารย์รชนี กสิพันธ์ บุพการี และคณาจารย์ที่เคารพรักทุกท่าน

ไปรยทิพย์ กสิพันธ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้ป่วยจิตเวชและการพยาบาลจิตเวช.....	11
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....	19
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลตนเอง.....	32
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการดูแลตนเอง.....	34
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มช่วยเหลือตนเองในผู้ป่วยจิตเวช.....	44
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มช่วยเหลือตนเองกับความสามารถในการดูแลตนเอง ในผู้ป่วยจิตเวช.....	45
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มช่วยเหลือตนเองในผู้ป่วยโรคต่าง ๆ.....	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย.....	86
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	88
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	89
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	93
รายการอ้างอิง.....	95
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	103
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	104
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	107
ภาคผนวก ง ตารางวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม.....	122
ประวัติผู้วิจัย.....	134

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เกณฑ์การจำแนกประเภทผู้ป่วยทางจิต.....	16
2	สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นรายคู่	53
3	การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มบำบัดของผู้ป่วยจิตเวชกลุ่มควบคุมและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือตนเองของผู้ป่วยจิตเวชกลุ่มทดลอง.....	74
4	จำนวนของผู้ป่วยจิตเวชกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษาสูงสุด.....	80
5	จำนวนของผู้ป่วยจิตเวชในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง จำแนกตามระดับความสามารถในการดูแลตนเอง.....	81
6	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวช ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม.....	82
7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวช กลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง.....	83
8	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวช กลุ่มควบคุมระหว่างก่อนและหลังการทดลอง.....	84
9	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวช หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	85
10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวชก่อนการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม จำแนกรายข้อ.....	122
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวชกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกรายข้อ.....	125
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวชกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง จำแนกรายข้อ.....	128
13	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเวช หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม จำแนกรายข้อ.....	131